

ДО 20-РІЧЧЯ ЗАСНУВАННЯ «ВІСНИКА ЧІТІ – ЧДТУ»

ГАЛИНА МИКОЛАЇВНА ДУБРОВСЬКА
ТА ЇЇ НАУКОВА ШКОЛА

Галина Миколаївна Дубровська – кандидат хімічних наук, професор, керівник міжкафедральної навчально-дослідної лабораторії матеріалознавства – працювала в стінах нашого вишу більше 20 років. Вона відзначалася винятковою працездатністю, високою вимогливістю до себе, до співробітників, до результатів наукових досліджень, а також умінням чітко формулювати наукові задачі та шляхи їх розв'язання. Яскрава і неординарна людина, талановитий вчений, вона користувалася великим авторитетом та повагою у науковому світі.

Галина Миколаївна народилася 11 жовтня 1935 р. в селищі Бурдалик, Туркменістан. У 1958 р. закінчила Московський інститут тонкої хімічної технології за спеціальністю «Хімія рідкісних та рідкоземельних елементів», була направлена на роботу в м. Київ – в «Інститут металокераміки та спеціальних сплавів» Академії наук України у відділ тугоплавких сполук, який очолював відомий вчений, член-кореспондент Академії наук СРСР, доктор технічних наук, професор Г. В. Самсонов. У 1967 р. захистила кандидатську дисертацію на тему «Дослідження процесу одержання та властивостей сульфідів Ti, Zr, Hf та Th». З 1964 по 1986 рр. Г. М. Дубровська працювала в Білоруському НВО порошкової металургії та Білоруському політехнічному інституті. У 1986 р. Міністерством освіти СРСР була переведена в Черкаський філіал політехнічного інституту, де була обрана за конкурсом старшим науковим співробітником (доцентом). З 1987 р. в Черкаському філіалі Київського політехнічного інституту (згодом в Черкаському державному технологічному університеті) Г. М. Дубровська створила і очолила лабораторію структурного аналізу, яка з 2001 р. набула статусу міжкафедральної навчально-дослідної лабораторії матеріалознавства

(МНДЛМ). З 1999 р. Галина Миколаївна суміщала посаду професора кафедри фізики та завідувача цієї лабораторії. Основні наукові результати лабораторії матеріалознавства доповідалися на наукових конференціях різних країн (Україна, Росія, США, Німеччина, Білорусь).

Історія розвитку та становлення наукової школи професора Г. М. Дубровською почалася з її студентських наукових робіт з хімії рідкісних та розсіяних металів. У 1960 – 1970-ті роки основними питаннями її наукової роботи були закономірності процесів технології отримання та дослідження властивостей композиційних порошків і покриттів на основі тугоплавких металів та сполук. У цей період науковцями під її керівництвом ретельно вивчалися фізико-хімічні процеси і термодинамічні характеристики в технології отримання порошків дисперсно-зміцнених сплавів W-ZrO₂-La₂O₃ та композиційних покриттів Al₂O₃-TiO₂-La₂O₃, властивості легованих металевих порошків (Fe, Co, Ni) та механізми їх взаємодії з хлоракогелятами Nb та Ta; досліджувались умови отримання, фазовий склад і стабільність структури порошків дисперсно-зміцненого W та Mo, отриманих селективним відновленням гідрооксидів.

Починаючи з 1980 р., основною тематикою досліджень Галини Миколаївни були теоретичні та експериментальні розробки методу газофазного осадження тонких (менших 1 мкм) тугоплавких покриттів на основі нітридів титану та цирконію. Результати досліджень були опубліковані в журналі "Powder Metallurgy International Voe" [1].

З кінця 1980-х основним напрямом її наукової діяльності стало розроблення високоефективних методик дослідження поверхневих властивостей і структури, границь контакту фаз різної фізико-хімічної природи (скло, ситал, п'єзокераміка, порошки карбідів, нітридів, оксиди, металополімери, композиції на основі тугоплавких сполук та ін.).

Г. М. Дубровська завжди турбувалася про виховання генерації нових науковців. Можна стверджувати, що багатогранність її особистості відбилася на особливостях її наукового пошуку і діяльності очолюваного нею напряму, в руслі якого захистили дисертаційні дослідження два доктори і шість кандидатів технічних наук.

З перших днів роботи у вищій школі Галина Миколаївна вміло поєднувала наукову діяльність з педагогічною, зокрема читала лекції з курсів «Теорія технологічних процесів», «Основи хроматографії», «Системи сучасних технологій», «Основи сучасних технологій».

Наукові здобутки професора Г. М. Дубровської відображені у більш ніж 300 наукових працях, 5 монографіях, 20 авторських свідоцтвах, 8 патентах на винахід. Монографія «Газофазне осадження покриттів з нітриду титану» отримала визнання як в Україні, так і за кордоном.

Галина Миколаївна входила до складу редакційної колегії «Вісника Черкаського інженерно-технологічного інституту» – «Вісника Черкаського державного технологічного університету».

Оцінкою її досягнень є почесні нагороди: бронзова медаль ВДНГ СРСР за досягнуті успіхи в розвитку народного господарства (1972 р.); медаль «Pitcon-97» (Атланта, США) за високий технічний і науковий рівень розробок; почесна грамота Черкаської обласної ради (2005 р.); диплом III ступеня міжнародної науково-технічної конференції «Прогресивні технології машинобудування та сучасність»; державна стипендія видатним діячам освіти (2005 р.); почесна грамота найкращому винахіднику та раціоналізатору по Черкаській області та посвідчення члена Черкаського регіонального відділення Українського матеріалознавчого товариства (2007 р.).

Визначною рисою Г. М. Дубровської в науковій творчості було прагнення до вищого рівня в теорії та експерименті. Широкий науковий світогляд і ерудиція, доброзичливість та пристрасна захопленість новими науковими ідеями зробили її осередком наукової школи, до якого прагнули і студенти, і молоді вчені, і досвідчені науковці.

Основні публікації Г. М. Дубровської:

1. Dubrovskaya G. M., Roman O. V., Kirilyuk L. M., Anikeev A. I. On the nucleation process and kinetics of chemical vapour deposition of titanium nitride // Powder Metallurgy International. – 1981. – 13, № 4. – P. 192–194.

2. Дубровская Г. Н., Кирилук Л. М., Витязь П. А. Газофазное осаждение покрытий из нитрида титана : монография. – БССР : Наука и техника, 1983. – 96 с.

3. Дубровская Г. Н., Роман П. А., Витязь П. А., Кирилук Л. М. Формирование тонких тугоплавких покрытий, их свойства и области применения

// Сб. трудов Европейской конференции “IVCVD”, Нидерланды. – 1983. – Т. 1.

4. Дубровская Г. Н., Кунцевич И. Е. Определение свинца в организме человека методом беспламенной атомно-абсорбционной спектрофотометрии // Здравохранение Белоруссии. – 1984. – № 1.

5. Дубровская Г. Н. Исследование лазерного взаимодействия с Me-оксидами, используемыми в новых технологиях // Сб. трудов Международного симпозиума “NALT”-92, Зеленоград, 14-18 сентября 1992 г.

6. Дубровская Г. Н. Методика приготовления дисперсных порошков для электронно-микроскопических исследований // Заводская лаборатория. – 1994. – № 7, т. 60. – 80 с.

7. Дубровська Г. М., Биков В. І., Губар С. Я. Порошкові матеріали та технологія одержання газотермічних покриттів для деталей двигунів машин та механізмів // Вісті АНУ. – 1995. – № 1.

8. Дубровская Г. Н., Канашевич Г. В., Котляр А. В., Божко Н. И. Исследование межфазных слоев и тонких металлических покрытий на подложках В8 и К108 с ЭЛО-поверхностями // Сборник трудов Украинского вакуумного общества (Харьков). – 1996. – С. 218–222.

9. Vashchenko V. A., Dubrovskaya G. N., Kanashevich G. V., Pozdeev S. V. Optical properties of the substrates from glasses after low-energy electron-beam treatment // ISVTE-4 and ISDF-4, Charkiv, 20-25.09.1999.

10. Дубровская Г. Н., Олексенко Н. В., Божко Н. И. Изучение стабилизации структуры и сплава карбид бора-связка Ti-Ni-Mo // Поверхность (РАН). – 2000. – № 2.

11. Дубровська Г. М., Колінько С. О., Ковтуненко В. С., Іваніцький В. П. Формування наноструктури аморфних плівок As_xSe_{100-x} та Ge_xSb_{100-x} в умовах дискретного термічного напилення // Український фізичний журнал. – 2000. – № 9, т. 45. – С. 1078.

12. Dubrovskaya G. M., Butenko T. I. Mass-spectrometric definition of changing the elemental formulation of surface layer of frictional composites under rubbing G.I.T. // Laboratory Journal. – 2001. – V. 5, № 6. – P. 274–275.

13. Дубровская Г. Н., Губарь Е. Я., Частоколенко И. П. Оптимизация режимов напыления плазменных покрытий на основы самофлюсующихся сплавов с добавлениями гидридов-интерметаллидов Zr и Hf // Порошковая металлургия. – 2002. – № 1/2. – С. 40–46.

14. Дубровская Г. Н., Корниенко С. В., Олексенко Н. В., Бутенко Т. И. Компьютерное моделирование переходной зоны карбид-связка в системе (Ti-Mo-C) // Поверхность. – 2004. – № 3. – С. 120–123.